

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 124. Vtrum malum sufficienter diuidatur per culpam; & vtrum culpa sit maius malum, quam poëna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

peccatum adiunctum euadat malum malo culpæ. Non autem repugnat, ut idem sit bonum bono naturæ, & sit simul malum malo culpæ. Isaïas dicens: *Vae qui dicitis bonum malum, loquitur de ijs, qui dicunt esse mala, quæ verè non sunt mala, sed bona, ut cum quis dicit hominem iustum, & bonum esse iniustum, & malum, vel mendacium, quod est malum asserit esse bonum, aut actum liberalitatis, qui est bonus, esse malum.*

31. Ad 11. Iam dictum est malum non minueri bonum, cui inheeret tanquam subiecto; ergo non est mirum, quod illud totaliter non corrumpat.

QVÆSTIO CXXIV.

Virum malum sufficienter diuidatur per culpam; & utrum culpa sit maius malum, quam pena?

3. Th. q. 48. a. 5. & 6.

1. Videtur malum non sufficienter diuidi in culpam, & poenam: primo enim res carentes ratione, ac præsertim bruta animalia possunt pati plura mala doloris, vulnèrum, mortis; sed bruta non sunt capacia culpæ, & proinde neque poenæ, quæ connotat culpam, illamque supponit: ergo.

2. Secundo si dicatur, quod dum malum diuiditur in culpam, & poenam, diuiditur malum, non absolute, sed in quantum est malum agentium voluntariorum, contra est, quia etiam agentia voluntaria possunt pati multa mala, quæ neque habeant rationem culpæ, neque poenæ; puta homo in pura natura posset pati mala morborum, mortis &c. quæ neque essent culpa, neque poena.

3. Tercio Adam, dum fuit tentatus à muliere, mulier à serpente, passus est malum tentationis; sed tentatio illa respectu Adami non habuit rationem culpæ, quia præuenit culpam, neque habuit rationem poenæ, quia poena non infligitur ante culpam, sed post: ergo.

4. Quarto ex Augustino in Enchiridio omne malum nocet; sed omne, quod nocet, est penale; ergo omne malum est penale, ac proinde malum culpæ includitur in malo poenæ.

5. Respondeo, quod ex dictis quæst. superiori, num. 13. malum est privatio boni; sed bonum simpliciter est obiectum voluntatis; ergo tum bonum, tum malum simpliciter dicuntur respectu creaturarum rationalium, quæ sola habent voluntatem. Dum igitur quarimus, utrum malum diuidatur sufficienter in malum culpæ, & poenæ, quarimus, utrum malum spectans ad creaturas rationales, & habentes voluntatem, sufficienter diuidatur in malum culpæ, & poenæ.

6. Dicendum cum Sancto Thoma: ma-

lum proprium rerum rationalium, & habentium voluntatem, sufficienter diuiditur in malum poenæ, & culpæ.

Probatur primo: nam sola rationalia, & habentia voluntatem sunt capacia culpæ, & consequenter sunt capacia poenæ, quæ puniuntur propter culpam: ergo malum proprium rerum rationalium, & habentium voluntatem, diuiditur sufficienter in poenam, & culpam.

7. Probatur secundo: nam agentia rationalia possunt moraliter deficere in suis actionibus liberis, & quarum habent dominium, ita ut liberè omittant operationes debitas, vel faciant operationes carentes debita rectitudine; sed hoc est malum culpæ; ergo. Rursus per culpam merentur malum poenæ, quo priuentur fine debito, nimirum felicitate, & alijs bonis debitis; ergo proprium rerum rationalium est etiam malum poenæ. Mala, quæ neque habent rationem culpæ, neque poenæ, possunt etiam conuenire rebus irrationalibus, ac proinde non sunt propria rationalium.

8. Addo culpam consistere in hoc, quod quis voluntariè, & liberè faciat malum, quod debet non facere: poena autem consistit in hoc, ut inuoluntariè, & contra suam voluntatem patiat malum, quod non vult, aut priuetur bonis, quæ maximè vult, & præsertim ultimo fine, hoc est felicitate. Sed de his magis ex professo agendum in tractatu de peccatis.

9. Articulo sexto quæst. 48. quærit Sanctus Thomas, utrum habeat plus de ratione mali poenæ, quam culpa. Sed quia de hac quæstione ex professo disputauimus in tractatu de peccatis quæst. 34. nihil hic est addendum.

10. Ad 1. concedo, quod res irracionales possunt pati multa mala, quæ respectu ipsarum neque habent rationem culpæ, neque poenæ. Sed iam num. 5. dixi, quod hic agimus non de malo communi etiam rebus irrationalibus, sed de proprio rerum rationalium habentium voluntatem, & hoc solum asserimus sufficienter diuidi in culpam, & poenam.

11. Ad 2. concedo, quod res etiam rationales, in quantum conueniunt cum rebus irrationalibus in hoc, quod possunt physicè deficere à suo bono, possunt pati aliqua mala, purè physica, quæ neque habeant rationem culpæ, neque poenæ. Solum igitur asserimus, quod in quantum creaturæ rationales differunt à rebus irrationalibus in hoc, quod possunt deficere moraliter, sunt capaces mali specialis, quod diuiditur in malum culpæ, & malum poenæ, ut explicatum est. Addo, quod de facto mala physica mortis, morborum, dolorum &c. quæ patimur, sunt poenæ peccati originalis, vel peccatorum personalium.

12. Ad 3. Tentatio Adami, si Adam non consensisset, non illi nocuisset, sed profuisset, ac proinde non habuisset rationem mali, quia verò consensit, habuit rationem culpæ, ac proinde in quantum fuit mala, & nociua, fuit

fuit mala malo culpæ; respectu verò tentantis, & volentis inducere ad peccandum, tentatio est culpa.

13. Ad 4. Etiam malum culpæ per hoc, quod sit malum culpæ nocet, cum priuet hominem debito bono, neque per hoc præcisè, quod quis peccando sibi noceat, punitur: ergo malum culpæ differt à malo poenæ. Quo pacto autem ipsum peccatum possit habere rationem poenæ, qua puniatur aliud peccatum, alibi est explicandum.

QVÆSTIO CXXV.

Vtrum bonum tum creatum, tum etiam increatum, quod est Deus, possit esse causa mali physici, vel moralis?

S. Th. qu. 49. art. 1. & 2.

1. **V**idetur bonum non posse esse causam mali, primò quia vnum contrarium non potest esse causa alterius contrarij; sed bonum est contrarium malo: ergo.

2. Secundo effectus deficiens non potest causari nisi à causa deficiente; sed malum est effectus deficiens; ergo non potest causari nisi à causa deficiente: sed causa deficiens est mala: ergo malum non potest causari nisi à malo. Ideò Christus Math. 7. dixit: *Non potest arbor bona malos fructus facere*: & Dion. cap. 4. de diuinis hominibus dicit: *malum non habet causam*.

3. Tertio videtur, quod si bonum creatum esset causa mali, Deus ipse, qui est summum bonum, esset prima causa omnium malorum. Nam causa causæ est causa causati: sed Deus est prima causa omnis boni creati: ergo si bona creata sunt causæ malorum, Deus est prima causa malorum. Ideò Isai. 45. Deus de se ipso dicit: *Ego Dominus, & non est alius Deus, formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum*: & Amos 3. dicitur: *Si erit malum in ciuitate, quod Dominus non fecerit*.

4. Quarto Aristot. 2. physicae tex. 10. dicit idem est causa salutis navis, & naufragij; sed Deus est causa salutis omnium rerum; ergo est etiam causa mali, & perditionis omnium rerum.

5. Respondeo, quod primò potest quæri, vtrum malum habeat causam?

Respondeo cum Sancto Thoma art. 1. qu. 49. omne malum aliquammodo habere causam. Ratio est, quia vt dictum est supra, quæst. 12. num. 15. & 16. malum est priuatio, & defectus boni in subiecto, quod habet aptitudinem, & debitum habendi tale bonum: sed nullum subiectum potest deficere à bono, quod potest, ac debet habere, nisi sit aliqua causa remouens illud à tali bono: e. gr. graue, cui debetur locus deorsum vt illi bonus, non potest remoueri à loco deorsum, nisi sit aliqua causa mouens illud deorsum:

aqua, cui debetur frigus vt suum bonum, non potest remoueri à suo frigore naturali, nisi sit aliqua causa illam calefaciens, & sic priuans suo frigore naturali: ergo &c. Rursus graue, cui bonus, ac debitus est motus deorsum, non potest deficere à motu deorsum, nisi sit aliqua causa impediens, ne moueatur deorsum: ergo.

6. Quæri potest secundo, vtrum causa mali debeat esse aliquod bonum?

Respondeo affirmatiuè iuxta illud S. August. lib. 1. contra Iulianum, cap. 9. *Non fuit omnino, vnde eriri posset malum, nisi ex bono*. Ratio est, quia causa agens, vel quasi agens agit ex aliquo fine; sed solum bonum habet rationem finis, nam nemo intendens ad malum operatur; ergo causa agens, vel quasi agens mali habet pro fine bonum; sed causa habens pro fine bonum eo ipso est bona; ergo causa agens, vel quasi agens mali, est aliquod bonum. Causa etiam finalis mali est aliquod bonum; si quidem nemo intendens ad malum operatur, ac proinde malum semper fit ex fine alicuius boni, eo pacto quo quilibet peccans, peccando habet pro fine consecutionem alicuius boni. Causa etiam materialis, seu subiectum mali est aliquod bonum, vt dictum est quæst. 12. num. 16. Sola ergo causa formalis, vel quasi formalis mali est malum, cum sit priuatio boni, vt dictum est qu. 123. num. 22. Verum sicut malum non est forma, sed priuatio formæ, sic si propriè, & non abusiue loquamur, malum non constituitur per causam formalem, sed per priuationem causæ formalis.

7. Quæri potest tertio, vtrum bonum, quod est causa agens, vel quasi agens mali, sit causa per se, vel solum per accidens mali?

8. Respondeo, quod bonum est causa mali, non per se, sed solum per accidens. Probatur: nam causa per se est, quæ operatur ex intentione effectus, quæ autem operatur non ex intentione effectus, sed intendens aliquid aliud, est causa solum per accidens effectus, quem non intendit; sed causa mali nunquam operatur intendens malum, sed intendens bonum; ergo. Confirmatur, & explicatur tum in malis physicis, tum in moralibus. Nam causæ physicae, dum causant corruptionem, non intendunt corruptionem, quæ est malum, sed generationem, ex qua deinde sequitur corruptio: e. gr. ignis corrumpens lignum non intendit corrumpere lignum, sed intendit producere ignem: & quia ex productione ignis sequitur corruptio ligni, & ex forma ignis introducta in materiam sequitur in eadem priuatio formæ ligni, per accidens causat corruptionem ligni, & priuationem formæ ignis. Similiter claudus dum causat in sua ambulatione defectum, & malum claudicandi, intendit bonum ambulationis: & quia habet potentiam ambulatoriam defectuosam, per accidens, & præter intentionem causat in ambulatione defectum claudicationis. Omnis